

Pastogė

Nr. 24 (512) 2009 m. birželio 30 d.

Kas antrą antradienį
su **RSPUBLIKA**

PAROC

Šilti ir jaukūs namai

www.paroc.lt

PAGAMINTA
LIETUVOJE

Dizainas - energijos šaltinis

Gyventojų įsiskolinimai nuo metų pradžios išaugo daugiau nei du kartus

Pradelsti įsiskolinimai auga

KREDITŲ BIURO „CREDITINFO LIETUVA“ DUOMENIMIS, ŠIUO METU BENDRAS ŠALIES GYVENTOJŲ PRADELSTŲ ĮSISKOLINIMŲ PORTFELIS SIEKIA 785,8 MLN. LITŲ IR NUO METŲ PRADŽIOS IŠAUGO DAUGIAU NEI DU KARTUS, KAI ĮSISKOLINIMAI SIEKĖ 367 MLN. LITŲ.

Biuro „Creditinfo Lietuva“ skaičiavimais, jeigu bendrą gyventojų pradelstų įsiskolinimų portfėlį reikėtų padalinti visiems esamiems skolininkams, kiekvienam jų vidutiniškai tektų po daugiau nei pus-trėčio šalies vidutinio darbo užmo-kėsčio.

Pagrindine gyventojų skolų au-gimo priežastimi „Creditinfo Lietu-va“ įvardija tai, kad dėl prastėjan-

čiaus, dėl prastėjančios dalies įmo-nių padėties šiemet gali dar pa-daugėti žmonių, kuriems bus sun-ku vykdyti finansinius įsipareigoji-mus.

Daugiausia gyventojai vėlavo vykdyti įsipareigojimus finansų įs-taigoms - bankams, lizingo ben-drovėms, vartojimo kreditų, grei-tųjų kreditų įmonėms ir kt. Ben-dra gyventojų skola šioms įstaigoms siekia 686,9 mln. litų.

Iš viso laiku negrąžintų pasko-lų įmokų finansų įstaigoms turi per 93 tūkst. gyventojų. Atitinkamai praėjusių metų gegužę finansų įmonėms buvo skolingi daugiau nei 57 tūkst. gyventojų.

„Pastogės“ inf.

Išrinktas paminklo projektas

PRIE STALO SĖDINTYS VALSTYBINGUMO IR LIETUVYBĖS SKATINTOJAI BROLIAI PETRAS, ANTANAS IR JONAS VILEIŠIAI RAMIAI IR ORIAI ŽVELGIA Į BESIKEIČIANČIĄ LIETUVOS SOSTINĘ IR JO GYVENTOJUS. TOKĮ PAMINKLĄ, SKIRTĄ ĮAMŽINTI LIETUVOS ŠVIESUOLIŲ BROLIŲ VILEIŠIŲ ATMINIMĄ, VILNIAUS GYVENTOJAI IR SVEČIAI IŠVYS SKVERE T.KOSCIUŠKOS GATVĖJE.

Autorių kolektyvo Rimanto Mi-dviko, Lino Krūgelio ir Ričardo Kriš-tapavičiaus pristatytas paminklo projektas buvo pripažintas geriau-siu bendrame VŠĮ „Vileišių kolegi-ja“, Lietuvos architektų sąjungos ir Vilniaus miesto savivaldybės reng-tame konkurse. Planuojama, kad trijų autorių idėja bus įgyvendinta ir paminklas broliams Vileišiams bus pastatytas jau 2010 metais.

„Siekdami įamžinti Vileišių atmi-nimą dar praėjusių metų pabaigoje kartu su Architektų sąjunga ir Vilniaus savivaldybe paskelbėme konkursą. Labai smagu buvo sulaukti didelio menininkų ir kūrėjų aktyvumo. Kon-kursas sulaukė net 45 projekto ide-jų, o išrinkti geriausius mums prire-iškė kelių svarstymų ir rimtų diskusi-jų. Neabejojame, kad pasirinktas dar-

bas leis tinkamai įamžinti valstybės šviesuolių atminimą“, - sakė vienas iš Vileišių giminės vaikaičių ir inicia-tyva besirūpinančios VŠĮ „Vileišių ko-legija“ atstovas Gediminas Tursa.

Jo teigimu, pagrindiniai kriteri-jai, pagal kuriuos buvo vertinami pasiūlymai, – tai kūrinio meninė ver-tė ir paminklo bei skvero sprendi-mo vientisumas, ryšys su aplinka.

Planuojama, kad paminklas broliams Vileišiams T.Kosciuškos skverelyje kainuos apie 800 tūkst. litų. Lėšas ketinama surinkti iš me-cenatų ir rėmėjų. Dalį lėšų ketina skirti ir Vilniaus miesto savivaldy-bė. Lėšas projektui įgyvendinti rinks VŠĮ „Vileišių kolegija“. Visi projek-to rėmėjai bus paminėti naujoje knygoje „Broliai Vileišiai ikonogra-fijoje“, kurią ketinama pristatyti at-

„Pastogės“ inf.

Siūlomas kitoks atliekų tvarkymas

ELEKTROS IR ELEKTRONINĖS ĮRANGOS GAMINTOJŲ IR IMPORTUOTOJŲ ASOCIACIJA (EEPA) NESUTINKA SU APLINKOS MINISTERIJOS SIEKIU DIDINTI ELEKTRONIKOS ATLIEKŲ SURINKIMO UŽDUOTĮ 2010 METAIS. EEPA VALDYBA KREIPĖSI Į MINISTERIJĄ, RAGINDAMA SIŪLYTI VYRIAUSYBEI SPRENDIMĄ DĖL ŠIŲ ATLIEKŲ SURINKIMO UŽDUOTIES DIDINIMO ATIDĖTI IKI SPALIO 1 D.

Pasak EEPA direktoriaus Edga-ro Kriukonio, šiuo metu užduotis 2010-iesiems nustatoma neatsi-žvelgiant į tai, jog ekonominio sun-kmečio laikotarpiu padėtis rinkoje dėl naujos elektronikos įrangos par-davimo masto yra neiški.

„Dėl sunkios bendrovių finansi-nės padėties jau dabartinė užduotis sutvarkyti 27 proc. pagamintos ar importuotos elektronikos įrangos yra nepakeliama. Planai dar labiau di-dinti aplinkosaugos mokesčius, ne-ištaisius elektros ir elektroninės įran-gos atliekų tvarkymo spragų, gali būti pražūtingi ir gamintojams bei impor-tuotojams, ir visai atliekų surinkimo sistemai“, - įspėja E. Kriukonis.

Kaip teigia EEPA direktorius, asociacijos valdyba priėjo prie išva-dos, kad, norint ir toliau sėkmingai plėtoti šių atliekų surinkimą, reikia nedelsiant pradėti ieškoti galimy-bių, kurios padėtų išvengti elektros ir elektroninės įrangos atliekų su-rinkimo užduoties didinimo, tačiau užtikrinant ne mažesnę jų surinki-mo kiekį ateityje.

„Siekiant įgyvendinti šiuos tikslus būtina tobulinti savivaldybių komu-nalinių atliekų tvarkymo sistemas bei įvertinti metalo laužo aikštelių įtaką elektronikos atliekų surinkimui. Pa-vyzdžiui, į pastarąsias patenkančios elektronikos atliekos yra sutvarkomos ir už jas priėmėjai gauna pelną, to-

dėl papildomas finansavimas, kaip yra numatyta dabar, joms neturi būti skiriamas“, - sako E.Kriukonis.

Dėl to, EEPA direktoriaus teigi-mu, Aplinkos ministerija, užuot di-dinusi elektronikos atliekų tvarky-mo užduotį, kad Lietuva įvykdytų pagal Europos Sąjungos direktyvą privalomus sutvarkyti 4 kg/1 gyven-tojai, turėtų labiau susirūpinti griež-tesne jų kontrole ir apskaita.

„Iš esmės, sutvarkius elektroni-kos atliekų surinkimą per savival-dybių komunalinių atliekų tvarky-mo sistemas ir griežčiau kontroliuo-jant metalo laužo aikštesles, užduo-ties didinimo, kuris gula ant gamin-tojų ir importuotojų pečių, būtų iš-vengta“, - sako E.Kriukonis.

Planai dar labiau didinti aplinkosaugos mokesčius gali būti pražūtingi visai atliekų surinkimo sistemai, tvirtina EEPA

VANDENS GREŽINIAI

GEOTERMINIS ŠILDYMAS

50 METŲ PATIRTIS – KOKYBĖS GARANTAS!

KAUNO HIDROGEOLOGIJA

Rinkiniai, Garliavos sen., Kauno r., tel. (8-37) 39 33 53, 55 87 21, mob. tel. (8-699) 8 68 05

Atstovybės: Vilniuje, tel.: (8-5) 213 63 72, 231 64 81, mob. tel.: (8-699) 8 35 32, (8-698) 0 89 04; Klaipėdoje, tel. (8-46) 34 13 54, mob. tel. (8-687) 1 76 72; www.hidrogeol.it

Gyventojai – už savanorišką renovaciją

DAUGUMA LIETUVOS GYVENTOJŲ MANO, KAD SENUS DAUGIABUČIUS BŪTINA ATNAUJINTI, TAČIAU RENOVACIJA TURINTI BŪTI SAVANORIŠKA.

Birželį atlikto tyrimo duome-nimis, 80 proc. gyventojų prita-ria, kad daugiabučių moderniza-vimo programa yra neišvengiama ir anksčiau ar vėliau turėjo prasidėti. Kone 7 iš 10 respon-dentų, gyvenančių iki 1993 m. pastatytuose daugiabučiuose, norėtų, kad jų namas būtų at-naujintas. Gyventojų nuomone, renovacija privalo būti savano-riška - du trečdaliai apklaustų-jų nepritaria, kad seni daugia-bučiai turėtų būti atnaujinami privaloma tvarka. Daugiau kaip 90 proc. apklaustųjų sutinka, kad daugiabučių gyventojai, bū-dami butų savininkai, turėtų rū-pintis savo namo būkle. Du iš trijų apklaustųjų, apie 67 proc. gyventojų, sutinka, kad daugia-bučių modernizavimas padėtų Lietuvai užtikrinti didesnę ener-getinę nepriklausomybę, o 60 proc. apklaustųjų pritaria, kad atnaujinimas padėtų apriboti šilumos ar dujų tiekėjų monopo-lijas. Didžiausiu renovacijos pra-našumu gyventojai laiko butų vertės išaugimą - kad atnauji-nus namą būtų vertė pakiltų, mano 82 proc. apklaustųjų. Dauguma respondentų pritaria

„Pastogės“ inf.

Atnaujinta Dailės galerija

DURIS ATVĖRĖ ATNAUJINTA NACIONALINĖ DAILĖS GALERIJA, KURIAJ SUDARO 11 NUOLATINĖS EKSPOZICIJOS SALIŲ, LAUKO EKSPOZICIJA, KEIČIAMŲ PARODŲ IR 200 VIETŲ KONFERENCIJŲ BEI KULTŪROS RENGINIŲ SALĖS, ŠIUOLAIKINĖS DAILĖS INFORMACIJOS IR EDUKACIJOS CENTRAI, SAUGYKLOS, KNYGYNAS, KAVINĖ.

Atnaujintos galerijos sklypo plo-tas – 14 500 tūkst. kvadratinų me-trų. Naujasis galerijos ansamblis at-spindi klasikinę modernią ir naujų technologijų amžiaus architektū-rą. Originalūs akcentai – keičiamų parodų salė ir du reklamos ekranai primenantys priestatai, kurie inte-

gruoja pastatą į sparčiai besikei-čiančią urbanistinę Konstitucijos prospekto aplinką, simbolizuoja šiuolaikišką, dinamišką kultūros ir žinių visuomenę. Lietuvos dailės XX–XXI a. rinkinyje yra per 46 000 eksponatų.

Dailės galerijos rekonstrukcija tęsėsi 5 metus – 2003 metais kon-kursą laimėjo Audriaus Bučo, Da-riaus Čaplinsko ir Gintaro Kūginio projektas. Konkursą organizavo Lie-tuvos architektų sąjunga, pastatą rekonstravo UAB „Vėtrūna“.

Nacionalinėje dailės galerijoje bus eksponuojamos „Vilniaus – Europos kultūros sostinės 2009“ projekto tarptautinės parodos – „Sandūros. Europos moderniosios dailės ryšiai: M. K. Čiurlionis ir jo amži-ninkai“ ir „Šaltojo karo metų mo-dernizmas. Menas ir dizainas su-skilusiame pasaulyje“.

„Pastogės“ inf.

SIENŲ ŠILTINIMAS

TERMOPUTOMIS

Į ORO TARPUS

8-615-56000

Ramūnas LIUTKEVIČIUS

„Lietuva aplinkos gyvenimo kultūros požiūriu labai atsilikusi šalis, valdžia labai mažai dėmesio skiria tiek švietimui, tiek politikai“

Gintautas Blažiūnas

„Lietuva aplinkos gyvenimo kultūros požiūriu labai atsilikusi šalis, valdžia labai mažai dėmesio skiria tiek švietimui, tiek politikai. „Pastogei“ teigė Lietuvos architektų sąjungos (LAS) pirmininkas Gintautas Blažiūnas. Su juo ir kiti specialistai „Pastogė“ kal-

Darni teritorijų plėtra vis dar tėra siekiamybė

Imanto Sidarevičiaus nuotr.

Įstatymai architektūrai gelbėti

LIETUVA ŠIUO METU DAR NĖRA PASIEKUSI PAKANKAMAI AUKŠTO URBANISTINIO IŠSIVYSTYMO LYGIO IR DARNI TERITORIJŲ PLĖTRA IŠLIEKA VALSTYBĖS PRIORITETU, SAKO ARCHITEKTAI.

veikos sritis, nėra nustatyti architektūrinės veiklos principai, nėra visapusiškai reglamentuoti visuomeniniai santykiai, susiję su architekto profesinės veiklos reguliavimu, jo teise verstis tokia veikla ir panašiai.

bėjosi apie bendras urbanistikos problemas, kurias pastaruoju metu bandoma spręsti rengiant įstatymus.

Vyriausybė neseniai patvirtino Architektūros įstatymo koncepciją. Per tris mėnesius turėtų būti parengtas ir pats įstatymas. G. Blažiūnas sako, kad įstatymas tik šiek tiek prisidės įgyvendinant darnią teritorijų plėtrą, gerinant aplinkos gyvenimo kultūrą. Apkritai, anot pašnekovo, įstatymas nieko nepakeistų, tiesiog sureguliuotų kai kuriuos klausimus, kurie yra „pasislėpę“ įvairiuose įstatymuose. „Vyktant projektavimui, tam tikrus klausimus reikia raiškinti įvairiuose įstatymuose. Tikimės, kad įvairūs klausimai bus sudėti į vieną apibendrinantį įstatymą“, - sakė Architektų sąjungos pirmininkas.

Architektūros įstatymo koncepciją rengusi darbo grupė, kuriai vadovavo Aplinkos ministerijos sekretorė Jūratė Juozaitienė, išnagrinėjo Prancūzijos architektūros įstatymą, apžvelgė Italijos, Moldovos, Rusijos ir Ukrainos architektūros įstatymus, rėmėsi Europos Sąjungos šalių patirtimi.

Kaip teigiama, Architektūros įstatymas reikalingas, nes dabartiniai Lietuvos teisės aktai reguliuoja tik atskirus su architektūra susijusius klausimus ir neužtikrina visapusiško reguliavimo šioje srityje. Šiuo metu įtvirtinta architektūros samprata nepakankamai detalizuoja visas architektūrinės

Priėmus Architektūros įstatymą, turėtų būti papildyti kai kurie teisės aktai. Numatoma patikslinti Teritorijų planavimo įstatymo nusakytus teritorijų planavimo specialistui keliamus kvalifikacinius reikalavimus. Statybos įstatymo pataisa turėtų įteisinti statinio architektūros eskizinio projekto rengimą. Turėtų būti patikslintas ir Architektų rūmų įstatymo apibrėžtas architektų profesinio atestavimo komisijos statusas. Taip pat numatoma parengti Architektūrinių konkursų organizavimo tvarką.

„Kai žemė tapo kilnojamuoju turtu, apie joki planavimą nebuvo kalbama, o teritorijos atkuriant nuosavybės teises į žemę buvo išdalintos reželiais“

Jūratė Juozaitienė

Stichiška plėtra

J. Juozaitienės nuomone, Lietuvoje prie chaotiškos teritorijų plėtos labiausiai prisidėjo žemės reforma, reglamentavusi žemės privatizavimo tvarką. Ši reforma buvo pradėta vykdyti anksčiau nei teritorijų planavimas, o ją įgyvendinant, anot pašnekovės, žemė tapo kilnojamuoju turtu. „Kai žemė tapo kilnojamuoju turtu, apie joki planavimą nebuvo kalbama, o teritorijos atkuriant nuosavybės teises į žemę

buvo išdalytos reželiais“, - dėstė Aplinkos ministerijos sekretorė.

G. Blažiūnas taip pat kaip pagrindinę urbanistikos problemą įvardijo žemės išdalijimo į privačias rankas padarinius. „Važiuojant į Vilniaus geležinkelio stotį, stovi vidury kelio namas, jokia jėga negalėjo jo nugriauti. Ar tai normalu? Būtų įdomu surasti tokių dalykų Vakarų Europoje“, - svarstė jis.

Anot pašnekovo, naujieji didmiesčių mikrorajonai statomi nesilaikant urbanistinės logikos, neįvertinant apie kompleksinį plėtojimąsi, patogumą gyventojams. „Statant naujuosius mikrorajonus Vilniuje nepagalvojama, ar pasta-

teritorijų planavimo. O šandien mes planuojame sklypus, ne teritorijas. Mūsų teisinė bazė planavimą sieja su sklypu. Tai yra netikslinga. Planavimą reikia siesti su teritorija. Turi būti pirmiausia atsižvelgiama į mikrorajono, kvartalo planus“, - teigia pašnekovas. Pasak jo, visose išsivysčiusiose šalyse taikoma kvartinė architektūra. „Negali būti vienas namas penkių, o kitas - trijų aukštų, vienas namas žalias, o kitas - mėlynas, kaip dabar pasitaiko. Turi būti tam tikra darna, visai teritorijai nustatyti bendri architektūros sprendimai. Tarkime, Santariškėse vienas pastatė rąstinį namą, kitas - namą šiaudiniu stogu, o trečias - trijų aukštų pilį“, - pasakojo jis.

„Visa architektūra prasideda nuo teritorijų planavimo. O šandien mes planuojame sklypus, o ne teritorijas“

Vytautas Zablius

tyta naujų darželių, mokyklų. Gyventojai atsikelia, o kur vaikus dėti? Mano galva, tai baisi spraga“, - sako jis.

Reikia planuoti teritorijas

Šiuo metu šalia Architektūros įstatymo rengiamas ir naujas Teritorijų planavimo įstatymas, tikslinamas urbanistinės politikos bei koreguojamos darnios teritorijų plėtros gairės. „Rengiame naują Teritorijų planavimo įstatymą, turėdami mintyje, kad visos savivaldybės turės būti parengusios bendruosius planus, kur bus numatyta darni miestų plėtra. Urbanistinės politikos metmenys turėtų būti parengti iki šių metų pabaigos“, - situaciją aiškino J. Juozaitienė.

Kaip svarbiausius urbanistinės politikos tikslus ji nurodė tai, kad būtų planuojami ne sklypai, o teritorijos. Su tuo sutinka ir Vytautas Zablius, Lietuvos nekilnojamojo turto agentūrų asociacijos prezidentas. „Visa architektūra prasideda nuo

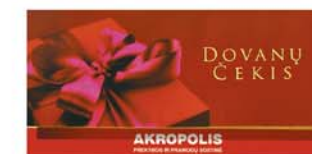

Šiuo metu rengiamas ir naujas Teritorijų planavimo įstatymas

„PRAMUŠĖ ANT GERUMO!“
Nuolaidos net iki 75% • Prizinis fondas 50 000 Lt!

VASAROS
IŠPARDAVIMAS
PRASIDĖJO!

Pirkdami prekių ne mažiau kaip už 50 Lt, galite laimėti AKROPOLIO dovanų čekių nuo 50 iki 200 Lt! Prizinis fondas net 50 000 Lt. Akcijos kuponų rasite prekybos vietose arba informacijos centre. Daugiau informacijos www.akropolis.lt.

AKROPOLIS
PREKYBOS IR PRAMOGŲ SOSTINĖ

VILNIUS | KAUNAS | KLAIPĖDA | ŠIAULIAI
TEL. 1588 (2 Lt/min.), WWW.AKROPOLIS.LT

Kai namuose - kelios kartos

SITUACIJA, KADA VIENUOSE NAMUOSE GYVENA KELETAS ŠEIMOS KARTŲ, PASITAIKO DAŽNAI. TODĖL TAIP PADALYTI NAMŲ ERDVES, KAD KIEKVIENAS JAUSTŲSI PATOGIAI, REIKIA SKIRTI NEMAŽAI LAIKO.

Ermina TAUJENYTĖ

Dažniausiai pirmiausia stengiamasi kuo patogiau įrengti gyvenamąją patalpą vyresniems žmonėms.

Senyvi žmonės paprastai jau turi susiformavusią nuomonę apie namų interjerą. Prie praktiškų ir lengvai naudojamų modernių baldų ir technologijos jie gali sunkokai

priprasti. Tad derėtų atkreipti dėmesį į jų poreikius ir įpročius.

Interjeras, kuriame gyvena keletas kartų, savaime suprantama, bus įrengtas eklektišku stiliumi. Jaunuolių kambarys bus ne toks konservatyvus kaip pagyvenusio žmogaus.

Kad namų aplinka būtų harmoninga, vertėtų pasirinkti klasikinio stiliaus medinius baldus. Vyresnės kartos gyventojams kambaryje derėtų vengti ryškių spalvų, o rinktis ramias, sodrias spalvas.

Taip pat puikiai tinka namus įrengti elegantišku skandinavišku stiliumi. Šviesios spalvos, baldai iš šviesios medienos ir kuo daugiau natūralių medžiagų. Tokie namai tiks tiek vyresniems, tiek jaunesniems žmonėms, todėl nereikės atskirti erdvių ir bus surastas kompromisas.

Ant palangės arba šalia lango pastatykite šviestuvus arba toršerą, o šalia - patogų krėslą, tai turėtų patikti seniesiems jūsų namų gyventojams.

Jei močiutė arba senelis prieš atsikraustydami pas jus gyveno kaime, pasistenkite interjerą įrengti panašia stilistika: mediniai funkcionalūs baldai, keramininės plytelės, nėriniai ir t.t.

Jei močiutė arba senelis prieš atsikraustydami pas jus gyveno kaime, pasistenkite interjerą įrengti panašia stilistika

Redakcijos archyvo nuotr.

Būtų gražu, jei naujuose namuose rastumėte vietos jų brangiems daiktams - paveikslams, nuotraukoms ir net senam radijo imtuvui.

Taip pat senelių gyvenamąją erdvę įrenkite atsižvelgdami į jų pomėgius. Jei močiutė mėgsta užsiimti rankdarbiais, parūpinkite jai patogų supamąjį krėslą ir tinkamą apšvietimą.

Jūsų mobilusis sugeba daugiau

YRA KELIOS MOBILIŲJŲ TELEFONŲ FUNKCIJOS, SKIRTOS EKSTRA ATVEJAMS, APIE KURIAS VERTĖTŲ ŽINOTI.

■ 112 yra visame pasaulyje veikiantis pagalbos numeris, kuriuo galite paskambinti iš savo mobiliojo telefono. Kai esate už savo operatoriaus ryšio zonos, atsitikus nelaimei, galite savo mobiliuoju surinkti 112 ir jūsų telefonas pradės paiešką tame regione pasiekiamų tinklų. Dar vienas įdomus dalykas yra tas, kad 112 galite surinkti, net kai jūsų telefono klaviatūra yra užrakinta.

■ Jūsų rakteliai liko užtrenkti automobilyje? Ar jūsų automobilis atrakinamas nuotoliniu pulteliu? Šis patarimas gali kada nors praversti. Jei jau taip atsitiko, o namuose turite atsarginius raktus (pultelį), paskambinkite mobiliuoju bet kam, esančiam jūsų namuose.

Stovėkite maždaug 30 cm atstumu nuo savo automobilio durelių užrakto, o tas žmogus namuose, pridėjęs pultelį prie savo mobiliojo, tegul paspaudžia atrakinimo mygtuką. Jūsų automobilis atsirakins. Tokiu būdu sutausysite daug laiko, nes tam žmogui nereikės jums vežti atsarginio rakto. Šis atrakinimo būdas veikia net jei jūs nuo namų (nuo at-

sarginio rakto) esate už kelių šimtų kilometrų.

■ Slaptas mobiliojo telefono baterijos rezervas. Įsivaizduokite, kad jūsų telefono baterija beveik išsikrovusi, jūs lauki ate svarbaus skambučio, o įkrauti telefono galimybės neturite. „Nokia“ mobiliuosiuose telefonuose yra rezervinis akumuliatorius. Norėdami pasinaudoti baterijos rezervu, turite surinkti *3370#, tuomet telefonas persikraus ir jūsų baterija bus 50 proc. įkrauta. Rezervinė baterija vėl įsikraus, kai jūs įjungsite savo mobiliųjį krautis.

■ Kaip užblokuoti PAVOGTĄ mobiliųjį telefoną? Tam, kad sužinotumėte savo mobiliojo serijinį numerį, surinkite *#06#. Ekrane pamatysite 15 skaitmenų numerį. Tai yra kiekvieno mobiliojo telefono unikalus numeris. Užsirašykite šį numerį ir saugokite.

Jei jūsų telefoną pavogtų, susisiekit su savo tinklo operatoriumi ir praneškite šį numerį. Jūsų operatorius galės užblokuoti jūsų mobiliųjį, net jei bus pakeista SIM kortelė. Jūsų mobiliuoju naudotis bus nebeįmanoma. Greičiausiai jūs nebeatgausite savo mobiliojo telefono, bet bent jau žinosite, kad jį pavogęs žmogus negalės jį naudotis. Jei visi pradėtų naudotis šiuo patarimu, mobiliųjį telefonų vagystės tiesiog neturėtų jokios prasmės.

Parengė Daugirdas SAULĖNAS

Metaliniai lauko baldai yra patogūs, praktiški bei ilgaamžiai

Rinkdamiesi medinius lauko baldus, atkreipkite dėmesį į medienos kokybę

Gražiai atrodo tiek viduje, tiek lauke pastatyti rotango baldai

Visi į sodą!

KAI ATEINA VASARA, NORISI PABĖGTI IŠ MIESTO, MĖGAUTIS ŽYDINČIAIS AUGALAIS, PABŪTI GRYNAM E. DAŽNAS IŠ MŪSŲ TRAUKIA Į SODĄ, VASAROS NAMELIUS, O JEI JŲ NETURI, SULAUKIA KVIETIMŲ APSILANKYTI DRAUGŲ VASARNAMIUOSE.

Ermina TAUJENYTĖ

Vasarą norisi vėl atnaujinti priemiesčių namelius, sodybas, kur galima pailsėti su draugais ar pasižlaugti tylia vienviete.

Lauko baldai visuomet vaidina svarbų vaidmenį kuriant kraštovaizdį. Sodas be lauko baldų atrodo tuščias. Juos derėtų rinktis taip pat atidžiai kaip ir baldus namams.

Lauko baldų-stalų, kėdžių, su pamų krėslų, gultų, suolų – yra visokių stilių ir pobūdžių, stacionarių bei sulankstomų, rankų darbo ar pagamintų įmonėje. Gerai, kai lauko baldai dera ne tik tarpusavyje, bet ir su vidaus baldais.

Lauko baldams gaminti yra naudojamos įvairios natūralios ir sintetinės medžiagos, bet geriausiai sodams tinka mediniai baldai. Labiausiai lauko sąlygoms tinkantys yra maumedis ir tikmedis, jie yra atsparūs temperatūros bei drėgmės pokyčiams. Šių rūšių mediena yra ilgaamžė, jos spalva neblanksta nuo kaitrių saulės spindulių. Rinkdamiesi medinius lauko baldus, atkreipkite dėmesį į medienos kokybę (tankį, įtrūkimus, šakų kiekį) ir į sutvirtinimo detales, pritvirtinimus.

Užmiesčio sodybų mėgėjams pastaruoju metu itin patinka pinti iš vytelių lauko baldai, kurie mažai sve-

ria ir juos lengva pernešti iš vienos vietos į kitą. Gražiai atrodo tiek viduje, tiek lauke pastatyti rotango baldai. Pintų baldų asortimentas labai įvairus: stalai, kėdės, krėslai, gultai, širmos, skrynios, spintelės, kušetės. Šiuolaikinės technologijos iš vytelių leidžia gaminti ilgaamžius baldus, bei jie visuomet atrodo solidžiai ir estetiškai. Jei tokius baldus prižiūrėsite tinkamai, džiaugtis jais galėsite ilgai. Savų gerbėjų randa ir metaliniai lauko baldai, kurie yra patogūs, praktiški bei ilgaamžiai. Patikimi ir aukštos kokybės kalvių pagaminti stalai ir kėdės išsiskirs neįprastu formų dizainu ir papuoš kiekvieną aplinką.

Galutinį lauko baldų stiliumi ir medžiagos pasirinkimą lemia kraštovaizdis. Jei jūsų sodas labiau orientuotas į rytietišką stilių, jame puikiai derės iš vytelių arba griežtesnio klasikinio stiliaus baldai. Svarbu, kad baldai sukurtų bendrą aplinkos harmoniją ir būtų tinkami geram poilsiui.

Dar viena madinga lauko poilsio zonos įrengimo tendencija – lauko virtuvė, kurioje būtų maisto ruošimui skirti reikmenys. Tokioje zonoje turėtų būti ne tik patogus stalas, bet ir tam tikras apšvietimas. Nepamirškite pagalvoti apie apšvietimą ir prie valgomojo stalo, nes dažnai gryname ore pasisėdėjimai užsitęsia iki tamsos.

Svarbu, kad baldai sukurtų bendrą aplinkos harmoniją ir būtų tinkami geram poilsiui

Galutinį lauko baldų stiliumi ir medžiagos pasirinkimą lemia kraštovaizdis

Stiklo dekoravimo technologija

STIKLAS, YPAČ IŠ JO PADARYTI MENO DIRBINIAI, VISUOMET ŽAVI, O ATSIŽVELGIANT Į ŠIUOLAIKINES TECHNOLOGIJAS, TOKIUS DIRBINIUS GALI PASIDARYTI JAU KIEKVIENAS.

Ermina TAUJENYTĖ

Stiklo dekoravimas „fusing“ technologija, dar vadinama stiklo sukepimu, leidžia sukurti pačius įvairiausių stiklo dirbinių nebūnant šios srities profesionalu.

Sukepimas

Stiklo dekoravimo technologija dažnai yra tapatinama su dekupažu ant stiklo, tačiau taip nėra. Stiklas turi daugybę apdirbimo technologijų, o „fusing“ yra būtent stiklo sukepimas. Ši technologija išpopuliarėjo 6-ajame dešimtmetyje. Pastaruoju metu stiklas yra lengviau pritaikomas paprastam naudojimui. Seniau jis daugiau būdavo pramoninis, nes technologijos lygis buvo sudėtingesnis. Stiklui išsilydyti reikalinga 800 laipsnių temperatūra, tad jis yra užgrūdinamas ir stiklinius stalo indus galima plauti net indaplovėje. Sukepimui turi būti naudojamas vienodo koeficiento dekoratyvinis stiklas. Lietuvoje dažniausiai naudojamas 80 proc. koeficiento stiklas. Amerikoje pasitaiko net 95 proc. Kuo koeficientas didesnis, tuo spalvos ryškesnės, sodresnės.

„Fusing“ technologija galima vieno arba dviejų sukepimų (degimo). Per pirmą kepimą išdegamas prieš tai jau suformuotas piešinys. Dekoracijos formuojamos iš stiklo ruošinių: stiklo lakštų, formų, stiklo „makaronų“ ir dulkių, granuliu ir jau paruoštų ruošinių. Vieno degimo užtenka papuošalams, vitražams ir įvairiems interjero puošybos elementams, pavyzdžiui, pertvaroms, stiklo sienelėms. Galimi įvairūs masteliai, priklausomai nuo krosnies didumo.

Antru kepimu jau išliejama konkretaus daikto forma – pavyzdžiui, įvairios lėkštės, vazos, stalo indai, dubenėliai, žvakidės. Formos gali būti įvairios, priklauso nuo indo rūšies ir kūrybiškumo. Dažniausiai pasirenkamos stačiakampės, kvadratinės formos, nes pats stiklo atplovimas yra paprastesnis. Aišku, galima naudoti ir apvalias stiklo formas, tik jų išplovimas yra sudėtingesnis, tai dažniausiai turi daryti specialistai.

Kiekviena moteris džiaugiasi galėdama pasipuošti savo kūrybos papuošalais. Naudojant stiklo sukepimo technologiją galima pasigaminti ne tik auskarus, karolius, apyrankes ar pakabučius, bet ir inkrustuoti stiklo elementą į žiedo akutę.

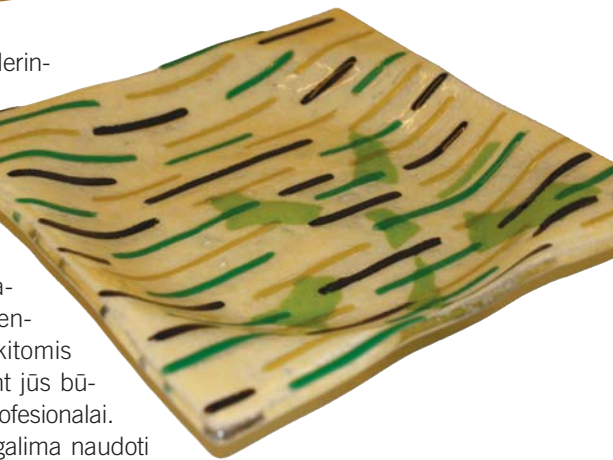
Interjero dekoracijos

Interjere stiklo dekoratyvius elementus galima panaudoti labai įvairiai, priklauso nuo jūsų poreikių ir kūrybiškumo. Pavyzdžiui, stiklu dekoruoti rėmelius, pertvaras, sienes. Pastaruosius taikant stiklo sukepimo technologiją yra itin lengva sukurti. Galite kūrybiškai lango

dekoruoti elementą priderinti prie interjero, tai puoš namus ne tik iš vidaus, bet ir iš išorės. Dekoruoti galima daug įvairių interjero elementų, tačiau stiklo nerekomenduojama jungti su kitomis medžiagomis, nebent jūs būtumėte šios srities profesionalai.

Stiklui papuošti galima naudoti labai plačią spalvų gamą. Sukepamo stiklo savybė – spalvos nesusimaišo. Pavyzdžiui, jei dedamas ant tamsesnio stiklo šviesesnis, jis ir išlieka kontrastingas. Ši stiklo sukepimo technologija yra gera tuo, kad pasitelkiant ją galima sunaudoti visas stiklo atnašas, duženas.

Kūrybinį darbą palengvina jau paruošti stikliukai. Iš šių ruošinių lengviau formuoti raštus, dėlioti norimą paveikslėlį. Vienas iš tokių ruošinių yra dichroinis stiklas arba popierius. Jo paviršius yra blizgus, pagamintas optine technologija ir laužia šviesą. Jis puikiai tinka naudoti stiklo papuošimui, papuošalams ir t.t. Yra įvairių stiklo formų ir rūšių: spalvotų, vienspalvių, skaidrių, matinių.

lengviau formuoti raštus, dėlioti norimą paveikslėlį.

Vienas iš tokių ruošinių yra dichroinis stiklas arba popierius. Jo paviršius yra blizgus, pagamintas optine technologija ir laužia šviesą. Jis puikiai tinka naudoti stiklo papuošimui, papuošalams ir t.t. Yra įvairių stiklo formų ir rūšių: spalvotų, vienspalvių, skaidrių, matinių.

Dovilė LAPYTĖ
Vizija.eu vyr. redaktorė

KOMENTARAS

„Fusing“ technologija tarp vartotojų yra gana nauja. Šiuo stiklo apdirbimo būdu užsiimdavo tik stiklo profesionalai ar menininkai, vitražistai, kurie turi reikiamas medžiagas, eksperimentuoja ir gali perteikti jau turimas žinias. Lietuvoje dekoruoti stiklą sukepimo būdu yra dar nepopuliari. Žmonės galbūt bijo naudoti šią technologiją, nes stiklas yra vis dėlto sudėtinga medžiaga. Tačiau dabartinės žinios ir medžiagos yra pritaikytos kiekvienam žmogui. Stiklo dirbinius yra tikrai paprasta padaryti, tik vienintelis trūkumas, kad rezultato tenka palaukti. Visas procesas nuo piešinio sukūrimo iki išdegimo ir formos išliejimo gali užtrukti apie savaitę. Tačiau kiekvieną žmogų žavi sukurti ilgalaikę meninę ir išliekamąją vertę turintys stiklo dirbiniai.

Matali Kraseta:

“Dizainas – energijos šaltinis”

Indų servizas „City“

PRANCŪZŲ DIZAINERĖ MATALI KRASET (MATALI CRASSET, GIM. 1965 M.) MANO, KAD DIZAINAS YRA ĮVAIROVĖ, GALI SUTEIKTI ENERGIJOS IR VEIKTI APLINKĄ: “DIZAINAS YRA OPTIMISTIŠKAS POŽIŪRIS Į GYVENIMĄ”.

Ermina TAUJENYTĖ

Matali Kraseta gimė Šampanėje, Prancūzijoje. Baigė industrinio dizaino studijas, o pirmus dizaino eksperimentus kūrė kartu su garsiais dizaineriais Deniu Santachiara (Denis Santachiara, Italija) ir Filipu Šarku (Philippe Starck, Prancūzija).

Įgijusi puikios patirties, įsteigė savo studiją Paryžiuje, garsiajame

Belevilio rajone, kur kuria vienus garsiausių Prancūzijoje dizaino projektus.

Neturi įtakos formai

Prancūzų dizainerės kūrybai labiausiai turi įtakos ne formų paieška, o gyvenimas, objekto reikalingumas. “Aš neturiu kokių specialių dienos ritualų, bet man įdomu, kaip mes gyvename, mėgstu ste-

bėti žmones, jų pomėgius, tradicijas”, – sako dizainerė.

M.Kraseta visuomet akcentuoja praktiškumą, galimybę daiktą pritaikyti. Jos kūryboje svarbu, kaip sukurtas daiktas bus naudojamas, ar tinkamai pakeis aplinką. Be to, autorė stengiasi atsižvelgti į pastaruoju metu opią pasaulio atšilimo problemą ir renkasi natūralias, žalias gamtai nedarantias medžiagas, nuolat išsako santykio tarp žmogaus ir daikto grynumo.

Dizainerės kūrybos prizmė yra plati, nuo pavienių dizaino kūrinių, tokių kaip šviestuvų, baldų, lentynų, indų ar smulkių dekoratyvinių elementų iki viso harmoningo interjero sukūrimo.

Matali Kraset interviu užsienio spaudoje:

Kokia jums geriausia dienos dalis?

Rytas, kai atsikėlusį pamatau savo dukros gražią šypseną, ji mane įkvepia visai dienai.

Kokios muzikos pastaruojų metu klausotės?

Savo draugo Laurento Hauto (Laurent Haut) kompaktinių plokštelių. Taip pat mes planuojame drauge išleisti kompaktinę plokštelę, kurią aš apipavidalinsiu.

Kokią knygą šiuo metu skaitote?

Šiuo metu skaitau filosofo “Dagonnier” keistą knygą apie atliekas.

Ar jūs skaitote dizaino žurnalus?

Aš mieliau juos vartau, nei skaitau.

Kur jums patogiau užsiimti kūryba?

Aš neturiu griežtos taisyklės dirbti vienoje vietoje. Man lengva kurti įvairiose vietose. Bet daugiausia dirbaujosi savo studijoje.

Kam, jūsų nuomone, skirtas dizainas?

Nežinau, bet man patinka, kai dizainas ir ima, ir duoda.

Būdamas vaikas, kuo norėjote užsiimti užaugusi?

Aš net neįsivaizdavau, kuo norėčiau būti užaugusi, tai man buvo sudėtingas klausimas. Norėjau užsiimti tuo, kas man teiktų malonumo ir patiktų kiekvieną dieną. Ir, manau, man pavyko, dizainas, kaip darbas, man teikia džiaugsmo, nepabosta ir nėra rutinos.

Ar jūs pasitariate apie savo darbus su kitais dizaineriais ir architektais?

Mano darbo kabinetas yra mažas, ten dirba tik 4 žmonės. Mes visuomet dalijamės idėjomis.

Apibūdinkite savo kūrybos stilių.

Mano darbas nėra susijęs vien tik

su forma. Kūryboje įdomiausia daiktų tipologija, kad būtų ryšys tarp visų komponentų ir medžiagų. Pirmiausia generuoju idėją, medžiagas ir tik tada formą.

Ar jūs manote, kad dizainas yra savarakiška kultūros išraiška? Ar tai viena iš meno formų?

Manau, kad nėra įdomu aiškintis, menas tai ar dizainas. Svarbu suprasti požiūrį, nes yra labai daug dizaino išraiškos būdų – jis gali būti ir industrinis, ir meninis. Dizaineris pats sprendžia, ką jis labiau nori akcentuoti. Ar daiktas bus integruotas į muziejų, privačią erdvę ar į biurą.

Kas jums labiausiai patinka, ką esate sukūrusi?

Aš dabar baigiu įrengti viešbučio dizainą Nicioje, kuris galbūt bus vienas svarbiausių projektų mano kūrybos kelyje. Šiame viešbutyje turėjau sujungti daugybę skirtingų erdvių ir pritaikyti skirtingiems poreikiams. Tai man buvo iššūkis, ir aš juokauju, kad šio viešbučio interjerą galėčiau kurti visą gyvenimą, nes čia kaskart norisi pritaikyti naujų idėjų. Ir malonu stebėti, kaip kasdien keičiasi erdvė.

Turite favoritą dizainerį arba architektą?

Man patinka prancūzų architektas Etjenas Luij Bolė (Etienne-Louis Boullée), kuris kuria utopijas, yra parengęs daugybę projektų, tačiau jų niekas nerealizavo. Dar patinka Šarlotė Perianda (Charlotte Perriand) ir Eilenas Grejus (Eileen Gray).

Ar yra mėgstamų šiuolaikinių dizainerių?

Man patinka du jauni dizaineriai iš Berlyno “Vongt+Weizenegger”. Taip pat patinka brolių “Bouroullec” darbai, kurie yra daugiau formulūs nei mano, bet puikiai išreikšti ir miela į juos žiūrėti.

Kas jus gąsdina ateityje?

Aš nebijau ateities. Aš nematau skirtumo tarp ateities ir dabarties.

Parengė Ermina TAUJENYTĖ

Matali Kraset

Šiuokšlaidė

Šviestuvas “Evolute”

www.matalikraset.com nuotr.

Šviestuvas “L’Arbre a Reflets”

Sofa-lova “Compo’Sit”

Reuters” nuotr.

Kilimai: evoliucija ir įdomybės

KILIMAI NUO SENIAUSIŲ LAIKŲ NE TIK PUOŠIA MŪSŲ NAMUS, BET IR STEBINA ĮDOMIAUSIOMIS ISTORIJOMIS IR FAKTAIS.

Ermina TAUJENYTĖ

Pats didžiausias kilimas pasaulyje, kurio plotas 6 tūkst. kv.m., yra patiestas Argentinos kurorto Mar del Plata kazino.

Pats gražiausias kilimas, kuriuo iki šiol žavisi pasaulis, buvo išaustas Irano mieste Tebrize. Šiame nedideliame (tik 1x1,5 m) kilime, kurį išaudė trys broliai, yra 800 skirtingų atspalvių, jo tankumas – 6 milijonai mazgų (400 mazgų viename kv. cm).

Brangiausias pasaulyje kilimas – iš Isfahano (Iranas), rištas XVI a. ir parduotas Londone 1928 m. už 111 555 JAV dolerių.

Svarbūs radiniai

Labiausiai nudėvėtas kilimas guli po musulmonų keliais Turkijos Didžiojoje Sivas mečetėje. Pagal tradicijas senieji kilimai iš mečečių nėra išmetami. Ir kas 30-40 metų ant senų kilimų klojami nauji. Pirmasis šios mečetės kilimas buvo patiestas dar XI a. Pirmi žmonijos istorijoje pavaiz-

duoti kilimai buvo rasti faraono Tutmoso IV kape. Priskiriami jie Naujajai karalystei (XVI-XI a. pr.m.e.). O ant vienos iš rastų freskų buvo pavaizduotas visas kilimo gamybos procesas. Klajoklių tautos kilimų atsiradimą lėmė jų gyvenimo pobūdis. Tankūs kilimai jiems atstojo ir būsto sienas, ir lovas.

Rytuose kilimai buvo vieni svarbiausių namų daiktų. Savo darbo kilimus dovanodavo jaunosios jaunikiams. Kilimų dydis ir grožis parodavo, kokiam socialiniam sluoksniui priklauso namų šeimininkai. Mažoji Azijoje kilimų parduotuvės ir manufaktūros paplito tik III a.

Pirmas, iki mūsų dienų išlikęs rytietiškas kilimas – persų, rištas prieš 2,5 tūkst. metų. 1949 m. archeologų ekspedicija aptiko Pazyrykų kultūros piliakalnių, juose rado klajoklių vadų kapus. Tarp gausybės radinių buvo ir kilimų, kurie užsikonservavę išsilaikė keletą tūkstančių metų. Vienas iš Pazyrykų kultūros piliakalnio atradimų buvo kilimas, vėliau tapęs tikra sensacija. Rastas kilimas buvo atvežtinis, ir greičiausiai iranietiško darbo. Dabar Pazyrykų kilimas yra saugomas Sankt Peterburgo Ermitaže. Jis beveik kvadratinis, 1,9x2 m, ir jame pavaizduoti persai klajokliai ir elniai. Kilimo tankis – 360 tūkst. mazgų kv. metre.

Karalių pažiūra

Viduramžių Europoje kilimai buvo neatsiejami nuo bažnyčių ir

karalių. Katedrose dideli kilimai buvo tiesiami prieš pagrindinį altorių. Niekas negalėdavo užlipti ant kilimo be karaliaus leidimo. Istorija mena, kaip Liudvikas XIII, dar būdamas septynerių, priimdamas svečių iš Turkijos, atidžiai stebėjo, kad pastarasis neužliptų net ant kilimo kraštelio.

1605 m. Paryžiuje buvo atidaryta pirmą kilimų dirbtuvę. Šventų knygų iliustratorius Pjeras Dupontas (Pierre Dupont) pradėjo kurti kilimus turkiškais motyvais, aišku, tik karaliui. Yra žinoma, kad vien Liudvikui XIV buvo surišti 92 kilimai. Ir tik daug vėliau, kai iširo Burbonų (Bourbon) dinastija, kilimai tapo prieinami visiems.

XV amžiuje buvo leidžiamos milžiniškos pinigų sumos, kad kuo daugiau kilimų iš Persijos importuotų į Prancūziją, dėl to karališkas išdas turėjo labai didelių sunkumų. Tuomet Prancūzijos karalius Henrikas IV 1624 m. Paryžiuje įkūrė rankų darbo kilimų gamyklą. Panašiu metu kilimus gamyklose pradėjo gaminti Ispanija ir Anglija.

1839 m. kilimus pradėjo austi ant specialių aparatų, vadinamų “Žakard”, tad natūralu, kad nukentėjo tiek kokybė, tiek meninė vertė. Rankų darbo kilimai tapo dar brangesni ir kolekcinuojami.

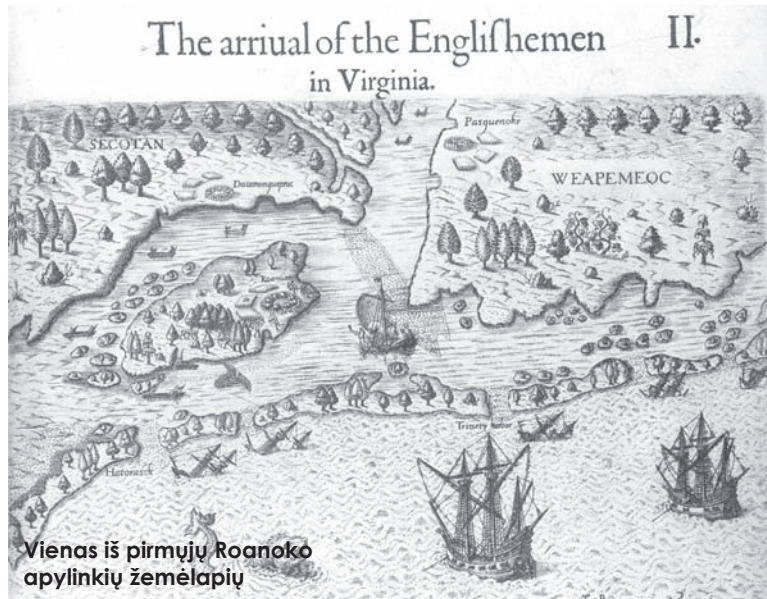
Paplito klastotės

XIX amžiaus pradžioje rinka buvo užpildyta senovinių Rytų kilimų klastotėmis. Buvo stengiamasi kiek įmanoma tikroviškiau atkurti spalvas, motyvus. Taip pat buvo įsigudrinta kilimus užkasti po žeme, kad jie atrodytų nudėvėti. Kuo kilimas atrodydavo senesnis, tuo brangiau jį parduodavo. Didelis perversmas įvyko, kai atsirado anilino dažai, kurie palengvino kilimų gamybos procesą. Tarybiniais laikais kilimai buvo perkami visam gyvenimui, juos perduodavo iš kartos į kartą, tad jie buvo itin saugomi ir kabinami ant sienų, kad nesusidėvėtų.

Persiški kilimai

1587 M. RYTINĖJE AMERIKOS PAKRANTĖJE, ROANOKO SALOJE, ANGLIJA ĮKūrė SAVO PIRMAJĄ KOLONIJĄ. PO TREJŲ METŲ IŠ KOLONIJOS, KURIOJE BUVO 117 VYRŲ, MOTERŲ IR VAIKŲ, TELIKO KRAUPUS UŽRAŠAS ANT MEDŽIO: KROATON. VISA KITA DINGO BE PĖDSAKO.

Virgaudas GUDAS

tapęs karalienės favoritui, - V.G.)

Įkūrus koloniją salos gubernatoriaus išvyko į tėvynę, kad atgabentų į salą būtiniausių reikmenų ir atsargų. Grįžti atgal vietoj planuoto pusmečio Dž.Vaitui pavyko tik po trejų metų, ir dabar jis laukė džiaugsmingo nekantraujančių kolonistų sutikimo.

Tik vienas žodis

Kai 1590 m. rugpjūčio 17 d. Anglijos kaperis „Hopewell“ atplaukė prie Roanoko, jo kapitonas Abrahamas Kokas (Abraham Kok) iššovė iš patrankos pranešdamas kolonistams, kad atvyko laivas ir salos gubernatorius Džonas Vaitas (John White). Prieš trejus metus, gavęs Elžbietos I (Elizabeth I) karališkąją privilegiją „atrusti ir apgyvendinti žemes, kurios dar nepriklauso kuriam nors krikščionių valdovui“, seras Volteris Reilis (Walter Raleigh) čia įsteigė pirmąją Anglijos koloniją Naujajame pasaulyje. (Smulkmena, bet tikriausiai visi žino istoriją apie jauną dvariškį, kuris metė po kojomis karalienei savo kailinius, kai ši sutrikusi nežinojo, kaip peržengti prieš ją esančią balą. Tas dvariškis ir buvo V.Reilis, paskui

Jūreiviai užgėlę valčių irklus, karieiviai trimitavo rageliais, stengdamiesi atkreipti į save dėmesį, bet veltui. Išsilapinę į šiaurinę salos pakrantę, jie pagaliau įsitikino, kad sala... tuščia. Pakraupę visi iš karto prisiminė ankstesnį nesėkmingą V.Reilio pusbrolio Ričardo Grenvilio (Richard Grenville) bandymą kolonizuoti Roanoko salą. Pirmieji kolonistai, tarp kurių buvo vien vyras, konflikto su vietos indėnais ir progai pasitaikius paspruko iš salos su pro šalį plaikiančia Frensio Dreiko (Francis Drake) ekspedicija. Po poros savaičių radęs apleistą koloniją R.Grenvilis ryžosi grįžti į Angliją, o saloje paliko 15 kolonistų, kad šie palaikytų Anglijos dalyvavimą šioje

saloje ir teises į kolonizaciją.

Įsivaizduokite antrosios, jau Dž. Vaito vadovaujamos, grupės nuostabą, kai atvykusi į salą 1587 m. ją rado tuščią. 15 vyrų buvo dingę kaip į vandenį, pavyko rasti tik vieno žmogaus palaikus. Vėliau paaiškėjo, kad jie buvo užpulti vietos indėnų, ir likusieji gyvi persikraustė į gretimą salą.

Tačiau daugiau kaip šimtas žmonių, tai jau tikrai ne penkiolika. 1587 m. jie įkūrė gyvenvietę, susitaikę su vietos indėnais, o Dž.Vaito duklė Eleono- ra rugpjūčio 18 d. pagimdė pirmąjį Anglijos kūdikį, gimusį Amerikoje, Virginiją Deir (Virginia Dare). Kolonijai, atrod, niekas negrėsė, tačiau naujoje vietoje kolonistams trūko instrumentų, maisto atsargų ir kitų gyvybei palaikyti būtinų dalykų. Dž.Vaitas ryžosi grįžti į Angliją.

Deja, istorija pasikartojė. Po trejų metų atvykę anglai kolonijoje terado apleistus namus, ištuštėjusias gaves ir nė gyvos dvasios. Vėl visi kolonistai dingę be pėdsakų, ir Roanokas naujai atvykusiuosius, kaip ir praėjusį kartą, pastitiko mirtina tyla.

Dž.Vaitas iš karto organizavo paieškas, išnaršė visą salą skersai ir išilgai, bet veltui. Maždaug 90 vyrų, 17 moterų ir 11 vaikų išnyko kaip dūmas. Menka užuomina vis dėlto liko. Klaidžiodami po salą Dž.Vaito vyrai ant medžio prie gyvenvietės artų aptiko išraižytą žodį KROATON, o ant kito medžio, prie kelio vedančio į prielauką, - vos tris raides - KRO (galbūt ankstesnio žodžio trumpinys?). Iš tiesų kolonistai buvo žadę: jeigu tektų palikti salą, jie matomoje vietoje paliks ženklą, kur jų ieškoti. Jeigu tai susiję su pavojumi, po apačia turėjo būti kryžius. Kadangi kryžiaus ner-

Ieškoma daugiau kaip 400 metų

„Iš viso vien 1590 m. į Šiaurės Amerikos Roanoko salą buvo išsiųstos keturios ieškojimų ekspedicijos, - praneša draugijos „Prapuolusi kolonija“ viceprezidentas Džeimsas Hartas (James Hart). - Paskutinei vadovavo pats karalienės Elžbietos I reikalų patikėtinis V.Reilis. Nebuvo rasta nė lašo kraujo, plaukų srugos ar suplėšytos drabužių skiautės, kas įrodytų, kad kaimą atakavo priešai. Aplinkiniai miškai buvo stropiai ištyrinėti ieškant šviežių kapavičių. Tačiau nebuvo rastas nė vienas lavonas. Vietos indėnų kroatonų gentis

draugavo su kolonistais, tačiau dėl viso pikto buvo apieškos ir jų kaimas gretimose saloje. Tai nedavė jokių rezultatų. Galų gale Dž.Vaitas nusuntė karalienei depešą: „Jie negalėjo dingti taip, kad neliktų jokių pėdsakų. Juos pasigrobė Šėtonas...“

Vėliau kolonijos įkūrėjas V.Reilis jau savo iniciatyva ieškojo bent menkiausio kažkur išgaravusių kolonistų pėdsako, išrausė, iškasinėjo visą žemę aplink kaimą ir pačioje saloje. Tačiau po 14 varginančio ieškojimo metų net ir jis nuleido rankas ir atsisakė beprasmiškų ieškojimų.

Visų 117 Roanoko kolonistų dingimas be pėdsakų iki šiol yra laikomas viena didžiausių žmonijos istorijos paslapčių, todėl, matyt, nereikia ir rašyti, kad jų pėdsakų tebeieškoma iki šiol. Saloje įsikūrusio Manteo miestelio merija jau pavado vadovavo pats karalienės Elžbietos I reikalų patikėtinis V.Reilis. Nebuvo rasta nė lašo kraujo, plaukų srugos ar suplėšytos drabužių skiautės, kas įrodytų, kad kaimą atakavo priešai. Aplinkiniai miškai buvo stropiai ištyrinėti ieškant šviežių kapavičių. Tačiau nebuvo rastas nė vienas lavonas. Vietos indėnų kroatonų gentis

Vaidinant Polo Gryno pjesę "Dingusi kolonija" - visuomet žmonių antplūdis

Scenoje atkurta autentiška kolonijos gyvenvietė

www.wikimedia.com nuotr.

Dingusi kolonija: ją pagrobė Kroatonas

Milijonas versijų

Jų išnykimo versijų yra labai įvairių. Tarp jų - kad kolonistus užklupo siaubinga, nežinoma liga, nuo kurios jie turėjo paskubomis bėgti, kad juos užpuolė piratai ir išsivežė į nelaisvę. Yra ir tokių, kad Roanoko gyventojai, nesulaukę paramos, patys išplaukė į Angliją aplūžusiu laivu ir pakeliui paskendo. Kalbama netgi apie „juodąsias laiko skyles“ ir kitokių mistinių dalykų.

Savo ranką prie Roanoko dingimo versijų pridėjo ir siaubų meistras Stivenas Edvinas Kingas (Stephen Edwin King), knygoje „Šimtmečio audra“ (beje, būtent ši knyga ir priverė rimčiau pasidomėti tikruoju kolonistų likimu - V.G.) jis rašo, kad Kroatonas - senovės burtininko vardas, kuris sugebėdavo užvaldyti žmonių protus ir priversdavo juos nusizudyti. Kaimo gyventojai dingę, nes nepanoro savo noru atiduoti vieno iš savo vaikų Šėtono pasiuntiniui.

Ispanai niekuo dėti

Tarp galimų versijų minima ta, kad tuometį Ispanijos gubernatorių

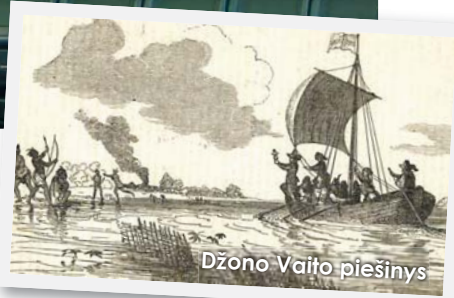
Kūriniai

Iki šio laiko yra sukurti keli literatūros kūriniai ir kino filmai, kurių pagrindą sudaro dingusios kolonijos istorija arba kur panaudotas žodis „Kroaton“, išraižytas ant medžio.

Tai jau minėtoji S.Kingo knyga „Šimtmečio audra“ ir P.Gryno pjesė „Dingusi kolonija“.

Taip pat yra sukurtas kino filmas „Dingusi kolonija“, kur dėl britų kolonijos dingimo yra kaltos vikingų dvasios. Uždarytos tarp gyvųjų ir mirusiųjų pasaulių - Valhaloje, jos mito kolonistų ir indėnų sielomis.

Populiariame seriale „Antgamtiška“ Kroatonas minimas kaip Šėtono

Floridoje Pedrą Menendesą Marquesą (Pedro Menéndez Marques) buvo pasiekę gandai, jog anglai šiaurėje kuria savo koloniją Naujajame pasaulyje, kuri leistų anglų laivams čia pergyventi žiemą.

Jis buvo gavęs Ispanijos karaliaus įsakymą gyvenvietę sunaikinti, tačiau 1588 m. į žvalgybą pasiųstas laivas grįžo su žiniomis, kad sala tuščia. Joje rasta tik prielauka vdrims ir kelios statinės, tačiau neaptikta nė vieno gyventojų. Tad ispanai, nors ir turėję tokių ketinimų, taip ir negalėjo sunaikinti kolonistų.

Indėnai – taip pat nekalti

Versija, kad kolonistus pribaižė vietos indėnai, taip pat atmetama, nes pats Dž.Vaitas ne kartą yra minėjęs, kaip šiltai juos sutiko aborigenai. Tik dėl jų palaikymo ir paramos pirmieji kolonistai sugebėjo išgyventi at-

šiaurį pirmąją žiemą. Indėnai davė jiems sėklų, išmokė auginti kukurūzus, statyti užtvankas ir žvejoti. Kolonistai atsidėjo jiems „už gerą gerą“ - kai iš vienos valties dingo sidabro taurė, R.Grenvilis sudegino indėnų kaimą kartu su genties vadu ir sunaikino kukurūzų pasėlius.

Gal dingę kolonistai sumokėjo už tai savo gyvybėmis? Tačiau, kaip jau minėta, ant medžių nebuvo kryžiaus ženklų, kuris reikštų, kad jiems teko sprukti nuo pavojų. Be to, atvykus į salą 1590 m. nebuvo rasta nei lavonų, nei sudegintų namų, t.y. nerasta jokių įrodymų, kad gyventojai tapo indėnų keršto aukomis.

Pakluso Kroatonui

Kai kurie tyrinėtojai viską bando paaiškinti žodžiu „Kroatonas“. „Indėnai garbino dievą Kroatoną (nuo jo kilęs ir gretimos Roanoko salos, ir genties pavadinimas), kuris, kaip manoma, visuomet gyveno tarp jų, tačiau buvo nematomas ir galėdavo apsigyventi bet kuriame kūne, - Šiaurės Amerikos indėnų papročius aiškina Kanados profesorius Pjeras Morenė (Pierre Marrier). - Remiantis jų pasakojimais, dievui Kroatonui ant aukuro būdavo atnešama maisto, šamanai susėdavo aplinkui ir stebėdavo, kaip maistas iš lėto dingdavo ore. Galbūt tai masinės haliucinacijos reiškinys, tačiau kroatonų tikėjime iš tiesų labai daug mistikos. Pavyzdžiui, Kroatonui (kurio vardas verčiamas kaip Dvasių

pjovėjas) kartą per metus skirdavo stiprų karį - padėjęją. Jis būdavo užrakinamas lūšnėlėje su altoriumi, tačiau ryte karys būdavo dingęs“.

Remiantis dabar sklandančia tarp tyrinėtojų naujaisia versija, indėnų šamanas galėjo paprasčiausiai užhipnotizuoti kolonistus, šie visi kartu žengė į jūrą ir paskendo. Viena tik neaišku - kam to reikėjo indėnų šamanui?

Susiliejo ir išnyko

Kas vis dėlto atsitiko su Roanoko kolonistais? Pati paprasčiausia versija - kad didžioji jų dalis pagal anksčiau numatytą planą patraukė į šiaurę ir įsikūrė prie Česapiko įlankos. Susidūrę su augančia indėnų neapykanta, baimindamiesi ispanų ir pradėję viltį sulaukti Dž.Vaito, likusieji galėjo persikelti į jau minėtą Kroatoną salą pietuose.

Panašios legendos tvirtina, kad Šiaurės Karolinos (JAV) Persono vietovės senieji gyventojai taip pat yra Anglijos kolonistų iš Roanoko salos palikuonys.

Kiti tyrinėtojai iškelia hipotezę, kad Roanoko išsikraustė visa baltųjų kolonija, o vėliau arba iširo ir išsisklaidė, arba buvo išžudyta indėnų. Pavyzdžiui, indėnų vadas Uochansunakokas (labiau žinomas kaip Poucheitanas) yra pasakojęs, kad sunaikino Roanoko koloniją, nes jie gyveno su Česepiano gentimi ir atsisakė prisidėti prie jo genčių. Savo žodžiams patvirtinti Uochansunakokas yra pademonstravęs kelis anglų gamybos geležinius darbo įrankius, neva pasigrobčius iš kolonistų.

Galima tikėti kuria nori versija. Kiekvienas pasirenka pagal save. Vieni linkę tikėti mistika, kiti bet kokią reiškinį paaiškinti žūtbūt ieško materialaus pagrindo. Kaip sakė

Manoma, kad metams bėgant angliai asimiliavosi su vietos gyventojais ir galų gale niekuo nesiskyrė nuo indėnų. Apie tai savo knygoje „Dingusioji kolonija: faktai ir legendos“ rašo Rojus Džonsonas (Roy Johnson). 1608 m. dokumente „Zunigo žemėlapis“ jis aptiko įrašą: „Čia yra keturi vyrai, apsirengę taip, tarsi būtų atvykę iš Roanoko. Visi jie gyvena Pakerukiniko mieste, irokėzų žemėje prie Nisos upės.“

Tai patvirtinama ir 1609 m. pranešimais Londone apie anglus iš Roanoko salos, gyvenančius pas vadą Džeponokaną: „Džeponokanas laiko pas save „keturis vyrus, du bairniukus“ ir „vieną mergaitę“ (Virginiją Deir?), kurie išgauna jam varj...“

1885 m. vasario 12 d. „Fijetivilio stebėtojas“ išspausdino straipsnį apie Robisono grafystės indėnų kilmę. Štai jos ištrauka: „Remiantis jų padavimais, žmonės, kuriuos mes vadiname Kroatano indėnais, visuomet buvo draugiški baltiesiems. Radę juos be atsargų, nusivylusius ir praradusius viltį sulaukti pagalbos iš Anglijos, indėnai įtikino juos palikti salą ir keliauti į žemyno gilumą. Jie nutolo nuo savo pradinės vietos ir įsikūrė Robisono vietovėje...“

Panašios legendos tvirtina, kad Šiaurės Karolinos (JAV) Persono vietovės senieji gyventojai taip pat yra Anglijos kolonistų iš Roanoko salos palikuonys.

Kiti tyrinėtojai iškelia hipotezę, kad Roanoko išsikraustė visa baltųjų kolonija, o vėliau arba iširo ir išsisklaidė, arba buvo išžudyta indėnų. Pavyzdžiui, indėnų vadas Uochansunakokas (labiau žinomas kaip Poucheitanas) yra pasakojęs, kad sunaikino Roanoko koloniją, nes jie gyveno su Česepiano gentimi ir atsisakė prisidėti prie jo genčių. Savo žodžiams patvirtinti Uochansunakokas yra pademonstravęs kelis anglų gamybos geležinius darbo įrankius, neva pasigrobčius iš kolonistų.

Galima tikėti kuria nori versija. Kiekvienas pasirenka pagal save. Vieni linkę tikėti mistika, kiti bet kokią reiškinį paaiškinti žūtbūt ieško materialaus pagrindo. Kaip sakė

Albertas Einšteinas, yra tik du būdai pragyventi gyvenimą. Pirmasis - tarsi stebuklai neegzistuoja. Antrasis - tarsi aplinkui būtų vieni stebuklai. Taip ir šiuo atveju „Pastogės“ skaitytojai gali pasirinkti, kuri versija jiems priimtinausia, nes mes pateikėme daugmaž visas.

Lankomiausia vieta

Dabar Roanoko sala - viena populiariausių turistų lankomų vietų Šiaurės Karolinoje (JAV), o dingęs kaimas - pagrindinė priežastis pinigams melžti. Dingusios kolonijos vietoje Elžbietos laikų stiliumi atkurtas pirmųjų kolonistų kaimas, išliko Raulio fortas, įrengtas nacionalinis parkas ir pastatyta Manteo krantinė. Nedideliame salos muziejuje - negausūs ištuštėjusio kaimelio eksponatai, daugiausia namų apyvokos daiktai.

Ir, žinoma, turistų minia nuolat yra apsupusi garsųjį medį su išraižytu užrašu. Beje, istoriniai šaltiniai tvirtina, kad užrašas keitėsi mažiausiai tris kartus. Minėtasis V.Reilis savo raporte rašo, kad ant medžio buvo išraižyta: „Tai atrodo ne taip, kaip...“ Vienulės Emilės Vein (Emily Wine) 1670 m. liudijime pabrėžiama, kad ant žievės buvo žodžiai „Blogis neišvengiamas“, o dabar teisiškes užrašas KRO. Yra mančiųjų, kad pradiniai žodžiai buvo beveik visiškai išdeginę ekspedicijos vadovo V.Reilio įsakymu. Jis buvo įsitikinęs, kad ant žievės užkoduotas vienas iš Šėtono vardų.

Vakarais Roanokas pražysta tūkstančiais žiburių. Žmonės užplodo vietos restoranus ir kavinukes, eina į teatrą. Vaidinant Polo Gryno (Paul Green) pjesę „Dingusi kolonija“ - visuomet žmonių antplūdis. Kioskuose - dailūs lankstinukai ir nuotraukų rinkiniai už 20 dolerių, o prekeivijų lentynose - suvenyriniai marškinėliai su daugiau kaip 400 metų užduodamu klausimu: „Kur dingę žmonės?“

Tikslaus atsakymo į šį klausimą tikriausiai jau niekada nebus.

Pripučiamos “skulptūros”

Utrechte, Nyderlanduose, surengia amerikiečių menininko Polo Makarcio (Paul McCarthy) paroda “Oro spaudimas”

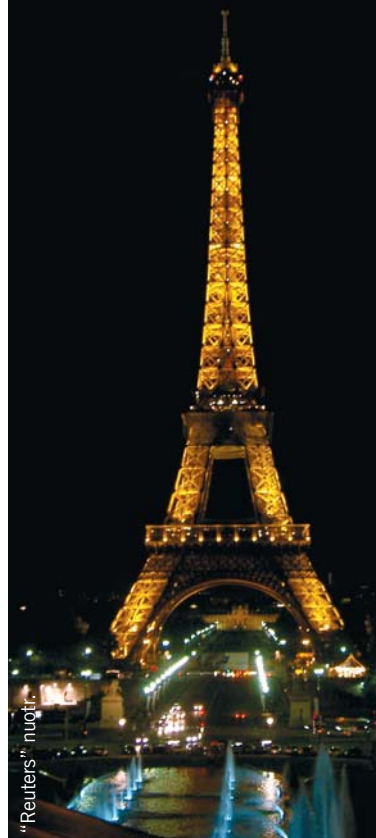
Atidarytas Akropolio muziejus

Atėnuose duris atvėrė modernus stiklinis ir betoninis Akropolio muziejus su Atėnų demokratijos aukso amžiaus skulptūromis, praneša BBC. Iš 120 mln. eurų vertės pastato atsiveria senojo Akropolio panorama.

Graikijos kultūros ministras Antonis Samaras (Antonis Samaras) teigė turintis vilčių, kad šis muziejus bus įvykių “katalizatorius” ir padės susigrąžinti Partenono šventyklą puošusias skulptūras iš Britų muziejaus. Skulptūros muziejui Londone buvo parduotos 1817-aisiais.

Britų muziejus tvirtina, kad Graikija neturi tinkamos vietos skulptūroms eksponuoti, o Graikijos vyriausybė tikisi, kad Akropolio muziejus bus geras argumentas ir išspręs šį klausimą.

Paryžius tapo brangiausiu miestu

Paryžius pripažintas brangiausiu miestu Europoje pagal nuomą prekybos ploto kainą pirmąjį 2009 m. ketvirtį, teigiamą bendrą tarptautinės tyrimų kompanijos “Jones Lang LaSalle” ir rinkodaros kompanijos “Experian” tyrimą. “Experian” ir “Jones Lang LaSalle” sudarė Europos miestų prekybos centrų reitingą, kuris rodo santykį tarp vartojimo išlaidų ir maksimalių nuomos kainų. “Londonas ir Paryžius užėmė pirmą ir antrą pozicijas reitinge pagal vartojimo išlaidas. Pavyzdžiui, Londone vartojimo išlaidos sudarė 6,174 mln. eurų, o maksimali prekybos plotų nuomos kaina 2009 metų pirmąjį ketvirtį - 6,44 tūkst. eurų už kvadratinį metrą per metus. Paryžiuje vartojimo išlaidos kiek mažesnės (5,879 mln. eurų), tuo tarpu nuomos įkainis didesnis - 7,5 tūkst. eurų už kvadratinį metrą per metus.

“Roma užima trečią vietą ir aplenkia Milaną kaip garsusis Italijos turizmo centras. Abiejuose miestuose kai kurių prekybos plotų nuomos kainos siekia Londono ir Paryžiaus lygį, tačiau vidutinės nuomos kainos daug mažesnės”, - pažymima kompanijų ataskaitoje. “Miestai, užimantys žemiau nei 25-ą poziciją, mažai kuo skiriasi vienas nuo kito. Varšuvoje (52 vieta) ir Sankt Peterburge (65 vieta) vartojimo išlaidų rodikliai gretinami prie miestų, užėmusių aukštesnes vietas reitinge, tokių kaip Antverpenas (50 vieta) ir Bordo (46 vieta). Šie miestai nepatenka į pirmojo 50-tuko sąrašą dėl mažesnės prekybos ploto pasiūlos miesto centre ir didesnės konkurencijos iš prekybos centrų, esančių miestų pakraščiuje”, - priduria specialistai.

ELTA

DIDŽIAUSIA IR BRANGIAUSIA JACHTA PASAULYJE

Naujosios R. Abramovičiaus jachtos ilgis siekia beveik 170 metrų

Rusų oligarchas Romanas Abramovičius įsigijo naują - didžiausią ir brangiausią pasaulyje - jachtą, rašo laikraštis “Bild”. Anot laikraščio, prabangiausią privačią jachtą pasaulyje R. Abramovičiui pastatė laivų statykla “Blohm + Voss”, įsikūrusi Vokietijos Hamburgo mieste. Vokietijos laivų statytojai šį savo kūrinį pavadino “Elipse”, kas išvertus reiškia “Saulės užtemimas”. Jachta įvertinta 340 mln. eurų.

Naujosios R. Abramovičiaus jachtos ilgis siekia beveik 170 metrų. Jachtoje įrengta 11 liukso klasės kajučių 24 svečiams, kuriuos aptarnaus 70 personalo narių. Tokiai jachtai išlaikyti prireiks 25-30 mln. eurų per metus, paskaičiavo “Deutsche Welle”.

Laivo korpusas pagamintas iš kulkoms atsparaus plieno, langai - iš neperšaukiamo stiklo. Joje įmontuota raketų susekimo sistema, yra dvi sraigtasparnių kilimo ir leidimosi aikštelės, miniatiūrinis povandeninis laivas. Rusų milijardierius taip pat turi didžiausią pasaulyje privatų lėktuvų ir du povandeninius laivus.

Taip pat R. Abramovičius svarsto apie galimybę įsigyti civilinį oro uostą Toskanos Rivjeroje. Šeimininkai nusiteikę jį parduoti, bet kol kas nenutarė, kurį pirkėją pasirinkti - R. Abramovičių ar Urugvajaus grupę, kuri siūlo 4 mln. eurų.

Kaip skelbia italų laikraštis “Corriere della Sera”, rusų verslininkas seniai domisi šiuo civiliniu oro uostu, be to, prieš kelis mėnesius jis asmeniškai buvo atvykęs susipažinti su nuosavybės teisių dokumentais. “Tassinano” oro uostas gali priimti iki 14 lėktuvų - tiek turistinių, tiek privačių. Jis patogiai išsidėstęs - iki jo 15 min. važiavimo automobiliu nuo Versilijos kurorto, populiaraus tarp oligarchų, sportininkų, šou verslo žvaigždžių.

ELTA

Piešinys po kojomis

Kaip prevencija prieš gatvės dangos avaringumą britų menininkas Julius Biveris (Julian Beever) išpiešė Vienos (Austrija) gatvę

Reuters nuotr.

Nepaklausęs nežinosi

PASAULYJE YRA NEMAŽAI ĮDOMIŲ FAKTŲ, KURIE STEBINA, TAČIAU APIE JUOS SUŽINAI TIK TIESIOGIAI SUSIDŪRĘS, PATS NIEKADA NESUSIPROTĖTUM APIE TAI PAKLAUSTI. ŠTAI DAR KELI IŠ JŲ.

■ Stiklo šilumos laidumas toks mažas, kad jūs galite paimti už galų stiklinę lazdelę, per vidurį įkaitintą iki raudonumo, ir net nepajusti šilumos. Įdomiausia yra tai, kad šilumai labiausiai yra laidus ne koks nors metalas, kaip įprasta manyti, o taip panašus į stiklą ...deimantas. Deimanto šilumos laidumas yra šešis kartus didesnis nei, tarkim, sidabro arba vario. Jeigu kas nors pagamintų arbatos šaukštelį iš deimanto, juo negalėtumėte pasinaudoti, nes nusidėgintumėte pirštus, vos įmerkę jį į karštą arbatą.

■ Tikriausiai visiems yra žinoma, kad Manhatano salą, kurioje dabar įsikūręs Niujorkas (JAV), gubernatorių Piteris Minuitas (Peter Minuit) iš pajusti šilumos. Įdomiausia yra tai, kad šilumai labiausiai yra laidus ne koks nors metalas, kaip įprasta manyti, o taip panašus į stiklą ...deimantas. Deimanto šilumos laidumas yra šešis kartus didesnis nei, tarkim, sidabro arba vario. Jeigu kas nors pagamintų arbatos šaukštelį iš deimanto, juo negalėtumėte pasinaudoti, nes nusidėgintumėte pirštus, vos įmerkę jį į karštą arbatą.

Juodoji ir žalioji arbata visiškai nėra kokios nors skirtingos arbatlapų rūšys

■ Prieš tai, kol JAV pradėjo kasti Panamos kanalą, buvo išsekvota daugiau kaip 2,5 mln. galonų (beveik 9,5 mln. litrų) žibalo paruošiamiesiems darbams. Tiesa, šis kuras buvo panaudotas ne kokiam nors technikai ar mašinoms. Jį išpurškė būsimosios statybvietės pelkėse, kad būtų sunaikinti moskaitai *Aedes Aegypti* ir malariniai uodai, sukeliantys geltonąjį drugį ir malariją. Mirtin-gumas nuo šių ligų buvo pagrindinė priežastis, kodėl sužlugo prancūzų statybininkų, kurie pirmieji bandė statyti Panamos kanalą, ketinimai.

■ Pats aukščiausias kalnas mūsų planetoje yra visiškai ne Everestas

(Džomolungma), kaip yra priimta manyti. Matuojant nuo pagrindo iki viršūnės pats aukščiausias Žemėje yra snaudžiantis ugnikalnis Havajų (Didžiojoje) saloje Mauna Kea, vienas iš penkių vulkanų, sudarančių šią salą. Jo aukštis yra apie 10 203 m. Deja, aukštis virš jūros lygio vos virš jūros atiduoti Everestui, virš jūros lygio kyšančiam 8848 m.

■ Visi ciklonai, susidarę planetos Šiaurės pusrutulyje, sukasi prieš laikrodžio rodyklę, o tie, kurie atsirado Pietų pusrutulyje, – pagal laikrodžio rodyklę. Tai vadinamojo Koriolio (Gaspard-Gustave Coriolis)

Manhatano salą Piteris Minuitas iš vietos indėnų 1626 m. įsigijo už juokingą sumą, kuri nesiekė net 25 dolerių

Parinko Virgaudas GUDAS

Skaniau už picą ar mėsainius! Gera kaina! Naujovė!

SKANIAUSI KEBABAI Į NAMUS VILNIUJE!

10Lt 3,5Lt

14Lt 12Lt 9Lt

Babai.lt

8 684 34444

WWW.BABAI.LT

Su “Laisvalaikio” arba “Olialia” nuolaidų kortelėmis net 20 % nuolaida!

Mus prižiūri Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnyba.

Užsisakant septintą kartą užsakymui bus pritaikyta 50% nuolaida.

Išmėgink!

Iminta majų dingimo mįslė

MOKSLININKAI MANO, KAD JAU GALI ATSAKYTI Į KLAUSIMĄ, KODĖL IŠNYKO MAJŲ CIVILIZACIJA. PASTAROSIOMIS DIENOMIS JIE RADO HIPOTEZĖS PATVIRTINIMĄ, KAD DĖL TO KALTA EKOLOGINĖ KATASTROFA.

Priešingai nei paplitusi nuomonė, kad majus sunaikino ispanų konkistadorai, ši imperija sunyko dar prieš 500 metų iki Ameriką atrado Kolumbas. X a. viduryje sustojo nuostabių šventyklų ir piramidžių statyba, gyventojai paliko miestus, o pasirodžius europiečiams, visa imperija jau buvo

susiskaldžiusi į smulkias gyvenvietes, kariaujančias tarpusavyje ir su klajojančiomis gentimis.

Buvo pateiktos dvi majų išnykimo hipotezės. Pirmoji, kad juos nukariavo kita Vidurio Amerikos civilizacija – toltekai. Pagal antrąją hipotezę – įvyko ekologinė katastrofa, kurią sukėlė primitivi žemdirbystės sistema.

Pagal iššifruotus majų tekstus kas 3-4 metus jiems tekdavo apieisti senus pasėlių laukus ir deginti džungles naujiems įveisti. Be to, labai daug medienos jie panaudodavo klintims išdegti ir taip gauti medžiagas statyboms. Išskirtus daugybę miškų pasikeitė dirvos struktūra, prasidėjo sausras ir visiškai sumenko kukurūzų, kuris sudarė majų maisto pagrindą, derlius.

Neseniai šiai hipotezei patvirtinti gauta labai svarių argumentų. Amerikos biologai Deividas Lencas (David Lentz) ir Brajanas Hokadajus (Brian Hecadaj) iš

Cincinačio universiteto ištyrinėjo 135 medinių konstrukcijų pavyzdžius iš senovės miesto Tikalio šventyklų ir rūmų. Paaiškėjo, kad kiekvienais metais statybai buvo naudojama vis prastesnės kokybės mediena. Galų gale stambius ir tiesius sapodilų (*manilkara zapota* - vietinis amžinai žaliuojantis medis) rąstus, garsėjančius tvirtumu, pakeitė trumpi ir šakoti prastesnių medžių rūšių kamienai. “Ši statybinė medžiaga vienareikšmiškai buvo mažiau patogi ir paranki panaudoti statybose” - “Journal of Archaeological Science” žurnale rašo D.Lencas. Ma-

tyt, sapodilos paprasčiausiai buvo iškirstos ir majai neturėjo iš ko rinktis.

Pasirodžius konkistadorams, prie ekologinių majų bėdų prisidėjo nežinomos jiems ligos ir inkvizicijos persekiojimai, tarpusavio rietenos. Majų civilizacijos likučiai - apie 6 mln. žmonių - dabar gyvena Meksikoje, Gvatemaloje, Belizoje ir Hondūre. Džunglės atgijo, piramides aplanko tūkstančiai turistų ir majai jiems pardavinėja senas senas statulėles su nuplėšta etikete “Made in China”.

Parengė Saulius DAUGVILA

“Reuters” nuotr.

